

Sven Peterson, Calle Stenqvist, P-O Tureson och Solveig Larsson är några av dem som aktivt arbetar för att Boxholms bruksmuseum skall kunna slå upp portarna 1 maj. Museet skall vara i gamla kvarnbyggnaden i bakgrunden, som håller på att rustas upp för 250 000 kr

Bruksmuseet öppnas 1 maj

29/11987

Stödförening hoppas samla in 400 000 kr

Interimsstyrelsen för Boxholms bruksmuseum hoppas att kunna öppna museet 1 maj i gamla kvarnbyggnaden. Till våren skall samtliga Boxholmshushåll få en folder om museet med inbjudan att gå med i en stödförening. Målet är att på tre år få in 400 000 kr den vägen.

Drivande kraft bakom stödföreningen är P-O Tureson, som tidigare har varit med om att starta en stödklubb till Boxholms IF med premieobligationers hjälp. Museets stödförening skall byggas upp likadant, köpa upp premieobligationer och sedan, när lotteriet är slut, efterskänka kapitalet till museet.

Stiftelse bildas

— Även de som inte vill binda sig för obligationsteckning skall kunna vara med i stödföreningen och betala medlemsavgift på vanligt sätt. På den punkten skiljer den sig från BIF:s premieklubb, säger P-O Tureson.

Bruksmuseets interimsstyrelse hade flera nyheter att berätta, stödföreningen var en, när den på onsdagen avslöjade resultatet av sitt arbete så här långt.

I mars månad bildas en stiftelse som tar över samlingarna och den gamla kvarnbyggnaden från Boxholms AB. Stiftelsen får två representanter från Boxholms kommun samt vardera en representant för Boxholms AB, länsmuseum och bruksmuseets stödförening.

Facket med

— De fackliga organisationerna skall också vara med. På vilket sätt är dock inte klart. Det kanske blir en gemensam representant för LO-medlemmarna och en för tjänstemannasidan, eller en som företräder båda grupperna, uppger interimsstyrelsens ordförande Sven Peterson.

Han hade trott att Smedjebacken—Boxholm Stål och de båda Skanskaföretagen i Boxholm skulle göra Boxholms AB sällskap i stiftelsen. SB-Stål har dock sagt nej, medan Skanska inte har svarat på den förfrågan som gjorts.

— Vi hoppas dock att SB-Stål och Skanskaföretagen ger stöd till museet även om de inte blir med i stiftelsens styrelse, säger Sven Peterson.

Startkapital

Han nämner att den ursprungliga målsättningen var att stiftelsens bildare skulle satsa 50 000 kr vardera i startkapital.

Hur det blir med detta är dock oklart i nuläget. De fackliga organisationerna är inte beredda att satsa så mycket och länsmuseum bidrar inte ekonomiskt.

Målas om i rosa?

Däremot är länsmuseum mycket intresserat av verksamheten och ställer upp med råd och hjälp. Museichef Gunnar Lindqvist besökte kvarnbyggnaden, som håller på att rustas upp för

de 250 000 kr som Iggesund fonderade till ett framtida bruksmuseum vid försäljningen av Boxholms AB, senast för några veckor sedan.

Han tycker att den ursprungliga färgsättningen, gråa fönsterkarmar och rosa väggar, skall återkomma. Om riksantikvarieämbetet hjälper till ekonomiskt blir det också så. Fönsterkarmarna har för redan målats om i grått.

Solveig Larsson är en Boxholmsbo som har lovat att ställa upp som guide på museet. Det har också några pensionerade bruksarbetare och brukstjänstemän.

— Men det är inte tillräckligt med oss. Alla intresserade behövs, både för guidning och andra uppgifter, hälsar Solveig, som har guideerfarenhet från andra orter.

KARL-JOHAN NORÉN

Sven Peterson leder bruksmuseets styre

BOXHOLM (ÖC)

Boxholms kulturnämnds ordförande Sven Peterson har valts till ordförande för Boxholms bruksmuseums styrelse. Boxholms AB:s VD och ägare Bengt Åke Bengtsson är vice ordförande.

Stiftelsen har nu formellt bildats med Boxholms AB och Boxholms kommun som huvudmän. En styrelse har valts bestående av sju ordinarie ledamöter.

Öppnas 1 juni

Förutom de båda nämnda ingår följande personer i styrelsen: Pär-Olov Tureson, kassör, Lennart Johansson, sekreterare, samt Lars Andersson, Gunnar Lindqvist och Solveig Larsson.

Stadgar och stiftelseurkund väntas bli fastställda på styrelsens nästa sammanträde 1 april.

På grund av den sena våren har arbetet med museets fär-

Sven Peterson

digställande blivit försenat. Styrelsen räknar med att öppningsdatum blir 1 juni och inte som tidigare uppgetts 1 maj.

Boxholms Skogar AB

Boxholms Skogar AB skall få en ny ansökan om ekonomiskt stöd eftersom den tidigare aldrig besvarades.

P-O Tureson räknar med att stödföreningen skall låta tala om sig i maj. Den kommer då att inbjuda allmänheten att teckna andelar i en premieklubb.

Pompa och ståt när bruksmuseet invigdes

BOXHOLM

Många års hårt arbete har nu nått sin fullbordan. Det var en nöjd och belåten Calle Stenqvist som deltog i lördagens invigningsfest vid bruksmuseet i Boxholm.

Det var gott om boxholmare som begav sig till kvarnen för att se på när Hans Nordensten klippte det blågula bandet och förklarade museet invigt.

Om ett par veckor börjar öppethållandet för allmänheten. Den som missade lördagens premiärvisning, har då chansen att få se samlingarna i lugn och ro.

Calle Stenqvist, eldsjelen bakom bruksmuseet var sprudlande glad över att det äntligen var dags för invigning. I sitt tal vid festligheten berättade han om hur det gick till när idén föddes.

– Initiativtagare till bruksmuseet var Åke Wass, berättar

Calle. Det var 1968 som han kom och frågade om inte jag ville hjälpa till och samla ihop gamla saker.

Det ville Kalle. 1969 var samlandet i full gång. Han hade fria händer att komma och gå på företagen lite som han ville.

Förstördes

Resultat blev det av samlarmödan. Tusentals föremål av varierande slag finns i museets samlingar.

Alla de insamlade föremålen placerades då i ett hus några hundra meter från kvarnen. Både huset och en stor del av samlingarna slogs tyvärr sönder, då en av de båda stora skorstenarna föll över det tillfälliga museet.

Sedan dess har samlingarna också hunnit med att vara "inhysta" i trasbygggena, innan kvarnen togs i bruk.

Bland de saker som räddas ur det sönderslagna museet är ett komplett gammalt valsverk.

Detta hoppas nu Calle kunna montera upp i det nuvarande museet.

Det var Hans Nordensten, förut vd i Hävla bruk och en av eldsjälarna i bruksmuseet där på orten. Med en sax av stål från Boxholm klippte han det blågula bandet och förklarade museet för invigt.

En ståtlig fanfar blåstes av Boxholms Ungdomsmusikkår, som också svarade för musiken vid invigningsfestligheterna.

Invigningen inleddes med en tipspromenad som naturligt nog slutade vid kvarnen. Alla de tolv frågorna handlade om Boxholm i allmänhet och det gamla bruket i synnerhet.

Bäst i promenaden lyckades Gösta Pettersson, Bertha Johansson, Britta Rahmberg, Rakel Pettersson, Gösta Karlsson och Svante Larsson. Alla hade de 11 rätt.

Olof Carlson

Hans Nordensten klippte det blågula bandet när museet invigdes. Saxen var givetvis av stål från Boxholm.

Bruksmuseet invigt

Sven Pettersson, ordförande i stiftelsen för Boxholms bruksmuseum, tillsammans med de tre herrar som jobbat med uppbyggnaden, Karl Stenqvist, Hans Nordensten och Martin Wärme. Alla tre har jobbat vid bruket

Hans Nordensten gav i sitt invigningstal en intressant redogörelse över brukets tillkomst och utveckling. Att Boxholms bruk klarade sig så bra berodde till stor del på att Östra stambanan lades i dess närhet. Brytningstiden i

svensk järnhantering inföll under 1870-talet och då ombildades också bruket till aktiebolag. Antalet anställda steg successivt från några hundra till ca 1 200 och i början av 1900-talet byggde man ut till elva smideshårdar och var därmed

Sveriges modernaste och mest fulländade.

LENA LEVIN

— Jag uppmanar alla boxholmare att gå hit och njuta av historiens vingslag och hoppas att detta ska bli en valfartsort även för folk utifrån. Med de orden önskade Hans Nordensten, Boxholms bruksmuseum, lycka till och klippte med en sax tillverkad vid bruket av det blågula bandet som spärrade ingången.

Lördagens strålande väder hade lockat många att ta sig en titt på museet efter invigningen.

Bruksmuseet är beläget i den äldsta bevarade bruksbyggnaden i Boxholm. Över porten nedströms finns årtalet 1777 angivet.

Brukshistoria

Invigningstalaren Hans Nordensten har själv varit anställd vid Boxholms bruk som teknisk direktör mellan 1951 och 1968. Han har varit med och anlagt ett liknande bruksmuseum vid Hävla bruk i Finspång och känner väl till brukshistorien i vårt land.

Men eldsjälens och hjärnans bakom museets organisatoriska uppbyggnad är nog ändå Karl Stenqvist som i nästan 20 år gått omkring på bruksområdet och sett till att inget av de gamla historiska föremålen blivit förstört. Att han var nöjd den här dagen kunde ingen ta miste på.

— Jag började i spikfabriken vid tolv års ålder. Vi jobbade tio timmar om dagen och hade 15 öre i timmen, berättar han. Det var slitsamt många gånger.

Kalle är i dag 83 år gammal och var anställd 58 år vid bruket. Sedan 1968 har han haft fria händer att samla material till museet och bygga upp det. En av hans närmaste medarbetare i det arbetet har varit Martin Wärme som också jobbat vid bruket.

1 200 föremål

1 200 olika föremål har samlats in. Här finns allt från en stor vattendriven mumblingshammare (som tills vidare står utomhus) till prydliga provkartor över klippspik.

— Men jag vill poängtera att fast många saker såsom tänger, stämplars och brännjärn ser lika ut är det inte dubletter vi har lagt fram, säger Kalle Stenqvist. Alla hade sitt speciella användningsområde i järnhanteringen.

Carl Stenquist får kulturstipendiet

2/11 1987

BOXHOLM (ÖC)

– Det här var mer än jag hade räknat med, men det är roligt att bli ihågkommen. Det var 83-årige Carl Stenquists spontana kommentar sedan han utsetts till kulturnämndens stipendiat 1987. Utan Carl Stenquist hade förmodligen inte Boxholms kommun haft sitt bruksmuseum.

Vid kulturnämndens senaste sammanträde var mötesdeltagarna eniga om att utse den snart 83-årige Carl Stenquist till årets stipendiat bland sex kandidater. Beslutet gjorde honom både röd och glad.

Blir aldrig färdigt

– Jag började samla på det andra slängde redan tio år före min pension. Det var Åke Wass och jag som började, det var 1969.

– Tänk vad mycket värdefullt som vrakades. I dag finns det 1 200 olika detaljer i den 100 kvadratmeter stora utställningshallen i gamla kvarnen. Men det finns mycket utvändigt också och museet blir aldrig färdigt. Jag har passat på när vartenda valsverk har lagts ner och sågverk har stannat, säger Carl Stenquist som själv var med på sista skiftet i valsverket.

Nära att spolieras

Hans livsverk var nära att spolieras när den sista skorstenen vid det nedlagda martinverket sprängdes i februari 1982. Skorstenen slog rakt på byggnaden med ställverk och museum.

– Men det mesta gick att rädda, värst var det med ett par gamla vågar och en kolhäck, säger den nyblyvne stipendiaten när han tänker till.

baka på den ödesdiga lördagseftermiddagen den 6 februari 1982.

Vad skall då den nyutsedda stipendiaten använda de 5 000 kr, vilket är summan på stipendiet, till?

– Jag har ju inte fått pengar än, men det får väl bli något extra till jul, säger Carl Stenquist som fyller 83 år i november. Stipendiet får han motta i samband med årets sista fullmäktigesammanträde.

1 000 kr per spelning

Vid sammanträdet behandlades även en fråga om Boxholms musikkårs önskan om ändrade bidragsformer. Kåren har beviljats 16 000 kr för nästkommande år av kommunstyrelsen, men vill i stället ha en viss summa för varje framträdande. Kulturnämnden föreslår därför att en fast summa på 11 000 kr betalas ut och ett honorar på 1 000 kr per speltillfälle. Det blir då 16 000 per år eftersom det rör sig om fem spelningar.

Valborgsfirandet, nationaldagen, morronvåkten och två spelningar för skolan.

Åsbo fick 2 000 kr

Det beslutades även om nya regler för utlåning av hembygdsfilmerna som spelats

Carl Stenquist började samla på föremål till ett museum redan 1969. I dag finns det 1 200 olika saker bevarade i den gamla kvarnbyggnaden och det mesta är Carl Stenquists förtjänst

över på video. Kulturnämnden förfogar över sju filmer och vid varje hyrestillfälle får kunden betala 125 kr per st, varav 100 kr är en deponeringsavgift.

Filmen får hyras max tre dagar. Vidare beviljades Åsbo Hembygdsförening ett bidrag på 2 000 till en hembygdsbok.

SVEN FRANSSON